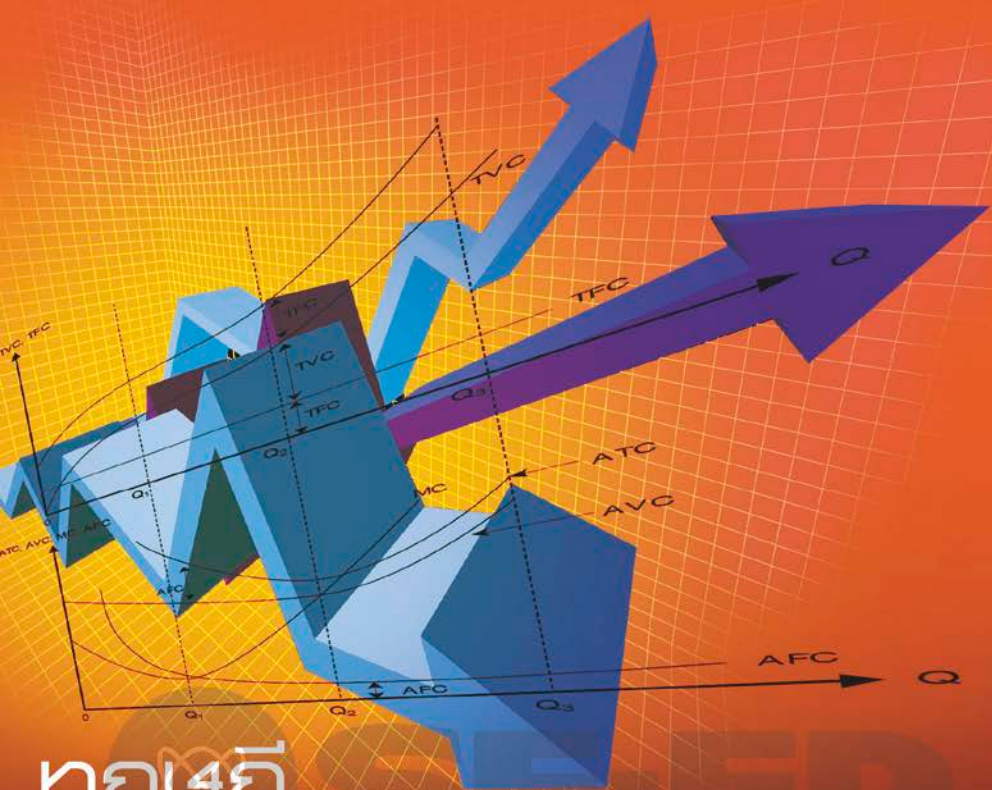

ทฤษฎี

เศรษฐศาสตร์จุลภาค

Microeconomics Theory

ทฤษฎี กราฟ และสมการ
 ควบคู่การอธิบาย ตลอดจน
 การประยุกต์แบบเจาะลึก
 เพื่อให้เห็นภาพที่เกิดขึ้น
 สถานการณ์จริง

ดร. พญธรสรรค์ สุทธิไชยเมธี

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics Theory)

โดย ดร. พงษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี

สงวนลิขสิทธิ์ในประเทศไทยตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ © พ.ศ. 2556 โดย ดร. พงษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี
ห้ามคัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำการอื่นใด โดยวิธีการใดๆ ในรูปแบบใดๆ
ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ
นอกจากจะได้รับอนุญาต

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พงษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี.

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. --กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2556.

1. เศรษฐศาสตร์จุลภาค.

I. ชื่อเรื่อง.

338.5

ISBN(e-book) : 978-616-08-1253-0

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย

บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

อาคารทีซีโอเอฟ ทาวเวอร์ ชั้น 19 เลขที่ 1858/87-90 ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา
เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260 โทรศัพท์ 0-2739-8000

[หากมีคำแนะนำหรือติชม สามารถติดต่อได้ที่ comment@se-ed.com]

คำนำ

.....

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics Theory) ได้เรียบเรียงขึ้นเพื่อประกอบการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา เหมาะสำหรับทุกๆ หลักสูตร เช่น วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์ การจัดการ ศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เป็นต้น และเหมาะสำหรับผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าตลอดจนนำความรู้ต่างๆ ไปเป็นองค์ความรู้พื้นฐานสำหรับการศึกษาและการตัดสินใจในธุรกิจ หรือสามารถเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวันได้

ประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 5 บท ซึ่งเนื้อหาแต่ละบทนั้นเป็นทฤษฎีที่สามารถวิเคราะห์ในลักษณะกราฟและสมการประกอบกันได้ เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาได้เข้าใจไปพร้อมๆ กัน และสามารถมองเห็นภาพได้มากยิ่งขึ้น ตัวทฤษฎีดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้อย่างละเอียดในการศึกษาระดับสูงต่อไป ตลอดจนมีแบบฝึกหัดท้ายบทอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้ที่ศึกษาสามารถทดสอบตนเองได้อย่างครอบคลุม

ขอขอบคุณครอบครัว สำหรับทุกๆ กำลังใจที่ให้มาตลอด กราบขอบพระคุณบิดา กราบขอบพระคุณบุพการย์ โดยเฉพาะ ผศ.ดร. สมชาย หาญหิรัญ ผู้ที่หยิบยื่นโอกาสและอนาคตให้ผู้เขียน กราบขอบพระคุณ รศ.ดร. ประสาร บุญเสริม, รศ. วรณี จิเจริญ, รศ.ดร. เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์, ผศ.ดร. คมกริช ถาวรวงษ์, ผศ.ดร. อนุวรรณ์ พลวิชัย, ผศ.ดร. พนาธิ์ ปรีดากรณ์, รศ.ดร. พัชร มินะวงศ์ ตลอดจนอาจารย์ทุกท่านที่ได้สั่งสอนและเมตตากรุณาต่อผู้เขียน และเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เขียนได้ทำหนังสือเล่มนี้จนสำเร็จ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนยินดีน้อมรับฟัง และพร้อมแก้ไขเพื่อปรับปรุงให้หนังสือเล่มนี้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จักขอบพระคุณยิ่ง

ดร. พฤตส์สรรค์ สุทธิไชยเมธี

อีเมล : pruehthan@gmail.com

สารบัญ

1 พฤติกรรมทางด้านการบริโภค..... 7

- 1.1 แนวความคิดของอรรถประโยชน์ (Utility) 8
- 1.2 ทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากัน (Indifferent Curve Theory) 11
- 1.3 เส้นงบประมาณ หรือเส้นราคา (Budget Line or Price Line) 16
- 1.4 ดุลยภาพของผู้บริโภค (Consumer's Equilibrium) 19
- 1.5 อุปสงค์ (Demand) 23
- 1.6 การประยุกต์ใช้ค่าความยืดหยุ่นในการกำหนดกลยุทธ์การเก็บภาษี 41
- 1.7 ความยืดหยุ่นของอุปทาน (Elasticity of Supply) 45
- 1.8 การประยุกต์ใช้ค่าความยืดหยุ่นในการกำหนดกลยุทธ์การเก็บภาษี 50
- 1.9 ผลด้านรายได้และผลด้านการทดแทน 54
- แบบฝึกหัด 61

2 การผลิตและต้นทุนการผลิต 63

- 2.1 กำไรสูงสุดและการวิเคราะห์จำนวนหน่วยสุดท้าย (Maximize Profit and Marginalize) 64
- 2.2 ฟังก์ชันการผลิต (Production Function) 66
- 2.3 ต้นทุนการผลิต 74
- 2.4 ต้นทุนการผลิตในระยะสั้น 77

2.5	ต้นทุนระยะยาว	85
2.6	การประยุกต์ต้นทุนระยะสั้นกับเงื่อนไขฟังก์ชันการผลิตแบบต่างๆ	87
	แบบฝึกหัด	100

3 การกำหนดราคาในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ 101

3.1	การกำหนดราคาในตลาดที่ทำการแข่งขันโดยสมบูรณ์	102
3.2	ดุลยภาพของตลาด	106
3.3	ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อดุลยภาพตลาด	112
3.4	เสถียรภาพของดุลยภาพในตลาด	115
	แบบฝึกหัด	121

4 การกำหนดราคาในตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ 123

4.1	ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition)	124
4.2	ตลาดผูกขาด (Monopoly)	129
4.3	ตลาดผู้ขายน้อยราย	134
	แบบฝึกหัด	166

5 การวิเคราะห์ดุลยภาพในระบบเศรษฐกิจ 167

5.1	การวิเคราะห์ดุลยภาพโดยแนวคิด เลออน วาลราส	168
5.2	การวิเคราะห์ดุลยภาพโดยแนวคิด วิลฟราโด พาเรโต	172
	แบบฝึกหัด	178

บรรณานุกรม	179
------------	-----

1

พฤติกรรมทางด้านผู้บริโภค

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถวิเคราะห์อุปสงค์และการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์
2. สามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์
3. สามารถวิเคราะห์ความยืดหยุ่นแต่ละประเภท ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความยืดหยุ่น
4. สามารถวิเคราะห์ผลกระทบจากการเก็บภาษี เมื่อความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทานมีความแตกต่างกัน
5. สามารถนำแนวคิดด้านพฤติกรรมผู้บริโภคไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจจริงได้
6. สามารถเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากผลแห่งรายได้ ผลแห่งการทดแทน และผลแห่งราคาได้
7. สามารถนำความรู้จากแนวคิดของคอร์นักต์ และสลัดสกีไปประยุกต์ใช้ได้

1.1 แนวความคิดของอรรถประโยชน์ (Utility)

ผู้บริโภคทุกๆ คนต่างต้องการบริโภคสินค้าและบริการ (Goods and Service) อย่างไม่จำกัด ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และความต้องการสินค้าและบริการของแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน และระดับความต้องการสูงสุดของแต่ละคนย่อมจะต้องแตกต่างกันด้วยเช่นกัน ภายใต้เงื่อนไข (Condition) ที่เป็นตัวกำหนดต่างๆ สามารถแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ แสดงได้ดังนี้

$$U = f(q_x, q_y)$$

โดยกำหนดให้ $f(q_x, q_y)$ เป็นฟังก์ชันต่อเนื่อง (Continuous) โดยสามารถคำนวณหาอนุพันธ์ลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ได้ (First Order Condition and Second Order Condition) และ q_x, q_y คือปริมาณความต้องการสินค้าและบริการ X และ Y ตามลำดับ ดังนั้น **อรรถประโยชน์** หมายถึง ความพึงพอใจ (Satisfaction) ในสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง ณ เวลาใดๆ โดยอรรถประโยชน์ของแต่ละคนย่อมจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแต่ละคน (Individual) ซึ่งประกอบด้วยข้อสมมติ (Assumption) 3 ข้อดังนี้

1. ผู้บริโภคมีความรู้อย่างสมบูรณ์ในตัวสินค้าและบริการที่ต้องการ
2. อรรถประโยชน์ในสินค้าแต่ละชนิดจะต้องเป็นอิสระต่อกันเสมอ
3. อรรถประโยชน์สามารถวัดได้ด้วยหน่วยวัดที่เรียกว่า Utils

ประเภทของอรรถประโยชน์

อรรถประโยชน์สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทคือ อรรถประโยชน์เพิ่ม (Marginal Utility – MU) และอรรถประโยชน์รวม (Total Utility – TU) ดังนี้

อรรถประโยชน์เพิ่ม หมายถึง เมื่อผู้บริโภคบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ผู้บริโภคได้รับอรรถประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น สูตรที่ใช้ในการคำนวณคือ

$$MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q} \quad (1.1)$$

กำหนดให้

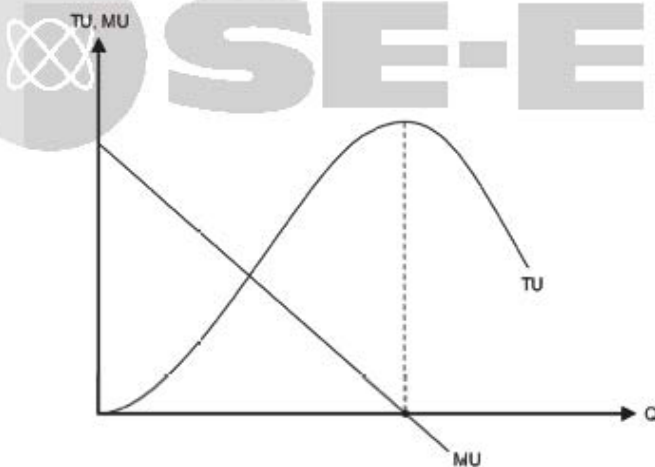
ΔTU คือ การเปลี่ยนแปลงของอรรถประโยชน์รวม

ΔQ คือ การเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินค้าและบริการ

อรรถประโยชน์รวม หมายถึง ผลรวมของอรรถประโยชน์เพิ่มที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้าและบริการตั้งแต่หน่วยแรกถึงหน่วยที่ศึกษา สูตรที่ใช้ในการคำนวณคือ

$$TU = MU_1 + MU_2 + MU_3 + \dots + MU_n \quad (1.2)$$

จากสมการที่ (1.1) และ (1.2) สามารถแสดงความสัมพันธ์ดังรูปที่ 1.1

รูปที่ 1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอรรถประโยชน์เพิ่มและอรรถประโยชน์รวม

จากรูปที่ 1.1 พบว่า ในช่วงที่ 1 เมื่อ TU เพิ่มขึ้น พบว่า MU มีค่าเป็นบวก ในช่วงที่ 2 เมื่อ TU เพิ่มจนถึงจุดสูงสุด พบว่า MU มีค่าเป็นศูนย์ และในช่วงที่ 3 เมื่อ TU ลดลง พบว่า MU มีค่าติดลบ

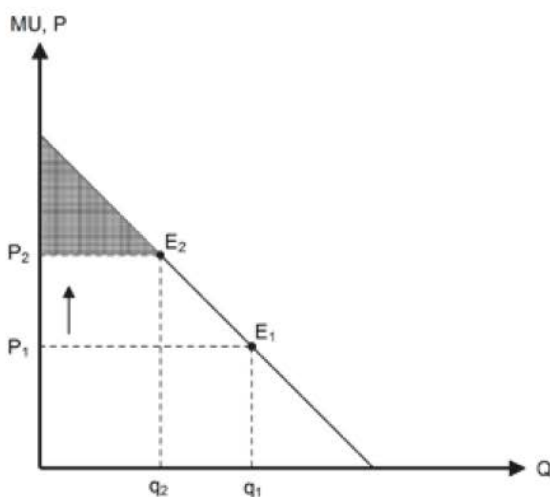
อย่างไรก็ตาม เมื่อนำอรรถประโยชน์เพิ่มและอรรถประโยชน์รวมมาวิเคราะห์ พบว่าความต้องการสินค้าและบริการของผู้บริโภคสูงสุด หรือเรียกว่า ดุลยภาพ (Equilibrium) ภายใต้สมมติฐาน (Hypothesis) ดังนี้

1. กรณีที่ไม่มีข้อจำกัดทางการเงิน หรือกรณีที่เป็นสินค้าไร้ราคา (Free Goods) ผู้บริโภคสามารถได้รับความพอใจสูงสุด เมื่อบริโภคที่ TU สูงสุด ซึ่ง MU เป็นศูนย์
2. กรณีที่มีข้อจำกัดในเรื่องราคาสินค้าและบริการ ประกอบกับผู้บริโภคมีรายได้อยู่อย่างจำกัด ซึ่งจะแบ่งการพิจารณาเป็น 3 ลักษณะดังนี้

กรณีที่ 1 ผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าและบริการเพียงชนิดเดียว โดยกำหนดให้ราคาสินค้าและบริการเท่ากันทุกหน่วย

$$MU_x = P_x \quad (1.3)$$

จากสมการที่ (1.3) พบว่า ผู้บริโภคจะได้รับความพอใจสูงสุด เมื่อบริโภคสินค้าและบริการที่ $MU_x = P_x$ แต่ถ้ามองอีกด้านที่ผู้บริโภคมีความต้องการในสินค้าและบริการมากกว่าเงินที่มีอยู่ จะส่งผลให้เกิดส่วนเกินขึ้น เรียกว่า “ส่วนเกินผู้บริโภค (Consumer Surplus)” แสดงส่วนเกินผู้บริโภคได้ดังรูปที่ 1.2

รูปที่ 1.2 ส่วนเกินผู้บริโภค

จากรูปที่ 1.2 พบว่า เมื่อราคาสินค้าและบริการเพิ่มสูงสุด จะส่งผลให้ส่วนเกินผู้บริโภคเป็นศูนย์ เมื่อราคาสินค้าและบริการเพิ่มสูง จะส่งผลให้ส่วนเกินของผู้บริโภคลดลง เมื่อราคาสินค้าและบริการลดต่ำ จะส่งผลให้ส่วนเกินของผู้บริโภคเพิ่มสูงขึ้น และเมื่อราคาสินค้าและบริการเป็นศูนย์ จะส่งผลให้ส่วนเกินของผู้บริโภคมีค่าสูงที่สุด

กรณีที่ 3 ผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าและบริการมากกว่า 1 ชนิด โดยกำหนดให้ราคาสินค้าและบริการต่อหน่วยไม่เท่ากัน แสดงได้ดังสมการที่ (1.4)

$$\frac{MU_x}{P_x} = \frac{MU_y}{P_y} = \dots = \frac{MU_n}{P_n} \text{ และใช้เงินหมดพอดี} \quad (1.4)$$

จากสมการที่ (1.4) พบว่า เมื่อราคาสินค้าและบริการชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลง และราคาสินค้าและบริการชนิดอื่นๆ คงที่ จะส่งผลให้อัตราส่วนระหว่างอรรถประโยชน์ต่อราคาสินค้าและบริการเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น ถ้า P_x เปลี่ยนแปลงไปโดยมีราคาเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งราคาสินค้า P_y คงที่ จะทำให้ค่า $MU_x/P_x < MU_y/P_y$ ดังนั้น ถ้าผู้บริโภคต้องการให้เกิดดุลยภาพ ผู้บริโภคจะต้องลดการซื้อสินค้า X ให้น้อยลง และเลือกซื้อสินค้า Y ให้เพิ่มขึ้น เพราะว่าเงินหน่วยสุดท้ายที่ซื้อสินค้า Y จะมีอรรถประโยชน์เพิ่มมากกว่าเงินหน่วยสุดท้ายที่ใช้ในการซื้อสินค้า X นั่นเอง

1.2 ทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากัน

(Indifferent Curve Theory)

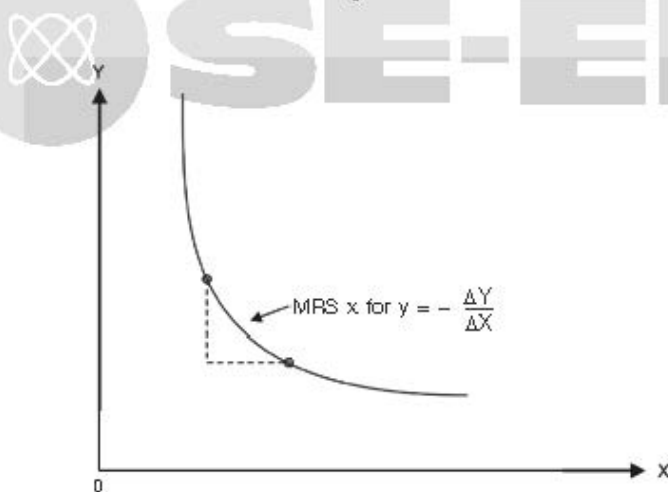
ทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากัน (Indifferent Curve – IC) เป็นทฤษฎีที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้บริโภคต้องการสินค้าและบริการมากกว่า 2 ชนิด ในที่นี้สมมติว่ามีผู้บริโภคคนหนึ่งซื้อสินค้าและบริการ 2 ชนิดคือ Q_x และ Q_y เมื่อกำหนดให้อรรถประโยชน์มีลักษณะดังสมการ

$$U^0 = f(q_x, q_y) \quad (1.5)$$

เมื่อกำหนดให้ U^0 คืออรรถประโยชน์มีลักษณะคงที่ โดยผู้บริโภคจะต้องลดการซื้อสินค้าและบริการชนิดหนึ่งลง เพื่อให้สามารถซื้อสินค้าและบริการชนิดอื่นเพิ่มสูงขึ้น จะได้สามารถรักษาดุลยภาพไว้ โดยการพิจารณาจากค่า Marginal Rate of Substitution - MRS ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 2 ลักษณะดังนี้

1. $MRS_{x \text{ for } y} = -\frac{\Delta Y}{\Delta X}$ คือ จะต้องมีการเพิ่ม X หนึ่งหน่วย เพื่อนำไปใช้ทดแทนการลดลงของ Y
2. $MRS_{y \text{ for } x} = -\frac{\Delta Y}{\Delta X}$ คือ จะต้องมีการเพิ่ม Y หนึ่งหน่วย เพื่อนำไปใช้ทดแทนการลดลงของ X

การคำนวณหา MRS ก็คือการคำนวณหาค่าความชันของเส้นความพอใจเท่ากัน (Indifferent Curve) นั่นเอง และเมื่อเปรียบเทียบกับกันระหว่าง MRS จะไม่ได้พิจารณาถึงเครื่องหมาย ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ได้ดังรูปที่ 1.3

รูปที่ 1.3

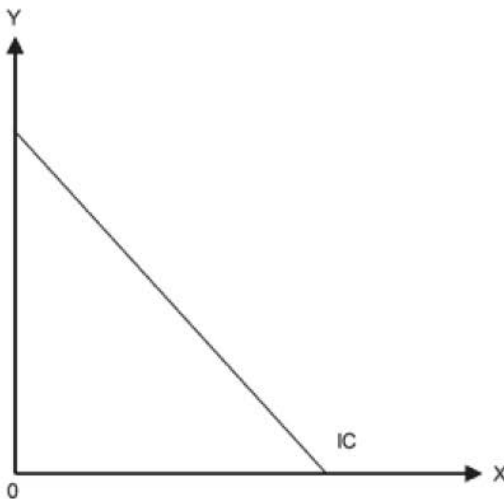
จากรูปที่ 1.3 พบว่า เส้นความพอใจเท่ากันจะมีลักษณะเป็นเส้นโค้งเว้าเข้าหาจุดกำเนิด (Origin) แสดงให้เห็นว่าสินค้าทั้งสองชนิดใช้ทดแทนกันได้ไม่สมบูรณ์

1.2.1 คุณสมบัติของเส้นความพอใจเท่ากัน

1. เป็นเส้นที่ทอดลงจากซ้ายไปขวาและมีความชันเป็นลบ
2. มีลักษณะโค้งเข้าหาจุดกำเนิด ซึ่งเส้นความพอใจเท่ากัน หรือเส้น IC จะเข้าหาจุดกำเนิดมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับค่า MRS กล่าวคือ ถ้าสินค้าสองชนิดทดแทนกันไม่สมบูรณ์มากเท่าไร จะส่งผลให้เส้น IC เข้าหาจุดกำเนิดมากขึ้นเท่านั้น
3. เส้น IC จะมีลักษณะที่ไม่ตัดกัน แต่จะขนานกันไปเรื่อยๆ ซึ่งเส้นที่สูงกว่าจะแสดงถึงระดับความพอใจที่มากกว่า
4. เส้น IC จะต้องเป็นเส้นที่มีความต่อเนื่องกัน และจะต้องเป็นเส้นที่มีลักษณะไม่ขาดตอน

1.2.2 ลักษณะของเส้น IC

1. เมื่อสินค้าและบริการทั้งสองชนิดมีการทดแทนกันได้สมบูรณ์ (Perfect Substitution) แสดงได้ดังรูปที่ 1.4

รูปที่ 1.4 การทดแทนกันโดยสมบูรณ์ในการบริโภคสินค้าและบริการสองชนิด

2. เมื่อสินค้าและบริการทั้งสองชนิดสามารถประกอบกันได้โดยสมบูรณ์ (Perfect Competition) และไม่สามารถนำมาใช้ทดแทนกันได้เลย

รูปที่ 1.5 การประกอบกันโดยสมบูรณ์ในการบริโภคสินค้าและบริการสองชนิด

1.2.3 การแสวงหารรรถประโยชน์สูงสุด

ผู้บริโภคต้องการสินค้าและบริการจำนวน 2 ชนิดคือ x และ y ภายใต้เงื่อนไขงบประมาณที่มีอย่างจำกัด (Budget Constraints) ดังนี้

$$B = q_x \cdot p_x + q_y \cdot P_y \quad (1.6)$$

จากสมการที่ (1.6) กำหนดให้ B คือ รายได้คงที่ ส่วน p_x และ p_y เป็นราคาสินค้าและบริการของ q_x และ q_y ตามลำดับ จากสมการดังกล่าวสามารถนำมาใช้คำนวณอรรถประโยชน์สูงสุด (Maximization of Utility) ได้โดยใช้แนวคิดของ Lagrange Multiplier Method

$$U = f(q_x, q_y) + \lambda(B^0 - p_x q_x - p_y q_y) \quad (1.7)$$

กำหนดให้ λ คือ Undetermined Lagrange Multiplier และกำหนดให้เงื่อนไขที่จำเป็น (Necessary) หรือเป็นเงื่อนไขแรก (First Order Condition) แล้วเซตให้เท่ากับ 0 ดังนี้

$$\frac{\partial U}{\partial q_x} = f_x - \lambda p_x = 0 \quad (1.8)$$

$$\frac{\partial U}{\partial q_y} = f_y - \lambda p_y = 0 \quad (1.9)$$

$$\frac{\partial U}{\partial \lambda} = B^0 - p_x q_x - p_y q_y = 0 \quad (1.10)$$

จากสมการที่ (1.8) และ (1.9) พบว่า

$$\frac{f_x}{f_y} = \frac{p_x}{p_y} \quad (1.11)$$

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้สามารถแน่ใจว่าเกิดอรรถประโยชน์สูงสุดจริงๆ จะต้องเลือกเงื่อนไขที่สอง โดยใช้ Bordered Hessian Determinant ($\bar{H}$) จะมีค่าเป็นบวก หรือมากกว่า 0

$$\bar{H} = \begin{vmatrix} f_{xx} & f_{xy} & -p_x \\ f_{yx} & f_{yy} & -p_y \\ -p_x & -p_y & 0 \end{vmatrix} > 0 \quad (1.12)$$

$$2 f_{xy} f_{xy} - f_{xx} f_{yy}^2 f_{yy} f_{xx}^2 > 0 \quad (1.13)$$

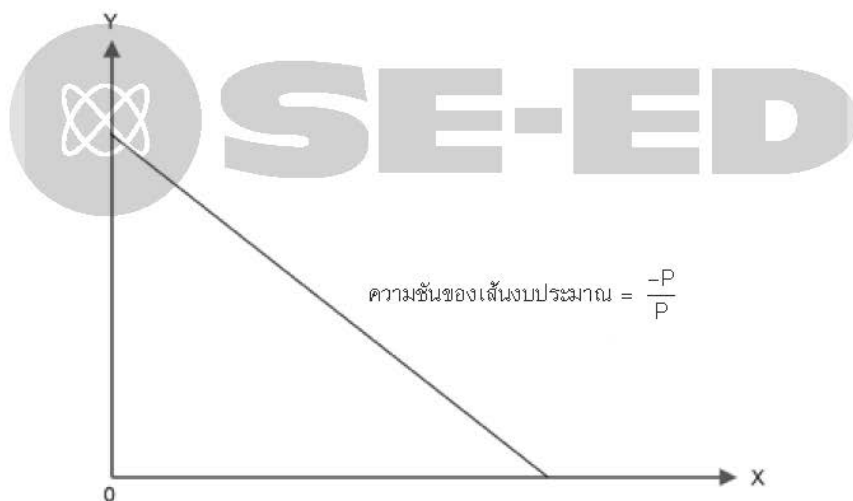
1.3 เส้นงบประมาณ หรือเส้นราคา

(Budget Line or Price Line)

เส้นงบประมาณหมายถึง เส้นที่แสดงถึงส่วนประกอบต่างๆ ของสินค้าสองชนิด ณ ระดับราคาหนึ่ง ที่ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าและบริการได้ด้วยเงินจำนวนที่เท่ากัน สามารถคำนวณงบประมาณที่ใช้สำหรับบริโภคสินค้าและบริการได้ดังนี้

$$\text{Total Expenditure : } B = Q_x \cdot P_x + Q_y \cdot P_y \quad (1.13)$$

จากสมการที่ (1.13) สามารถนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดังรูปที่ 1.6

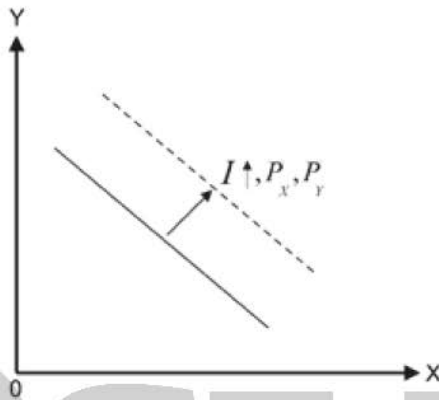

รูปที่ 1.6 ลักษณะเส้นงบประมาณของสินค้าสองชนิด

1.3.1 การเปลี่ยนแปลงของเส้นงบประมาณ

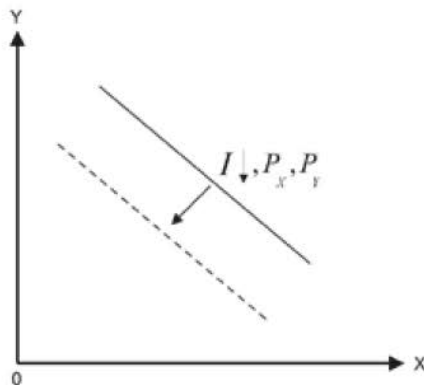
เส้นงบประมาณมีการเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากปัจจัยสำคัญหลัก ได้แก่ รายได้ ราคา สินค้าและบริการชนิดเดียวกัน ราคาสินค้าและบริการชนิดอื่น แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของเส้นงบประมาณเนื่องจากรายได้เปลี่ยนแปลง โดยกำหนดให้ราคาสินค้าและบริการคงที่ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เรียกว่า Shift in the Tire Curve แสดงได้ดังรูปที่ 1.7 และ 1.8

รูปที่ 1.7 การเปลี่ยนแปลงของเส้นงบประมาณเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของรายได้

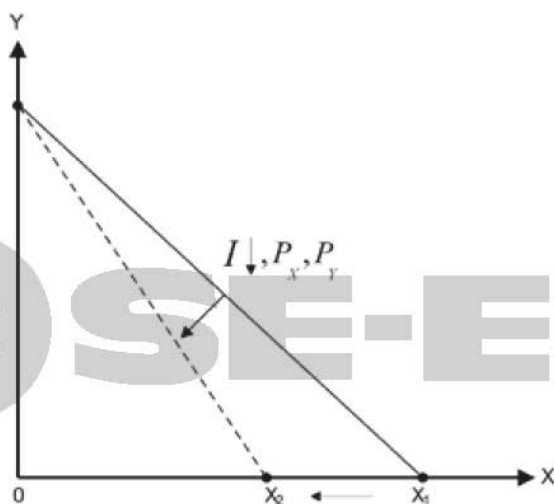
จากรูปที่ 1.7 เมื่อรายได้สูงขึ้น ซึ่งกำหนดให้ราคาสินค้าและบริการของสินค้าชนิดเดียวกัน (X) และราคาสินค้าชนิดอื่น (Y) คงที่ พบว่าเส้นงบประมาณจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยการเคลื่อนไปด้านขวามือของเส้นเดิม และขนานกับเส้นเดิมทั้งเส้น

รูปที่ 1.8 การเปลี่ยนแปลงของเส้นงบประมาณเนื่องจากการลดลงของรายได้

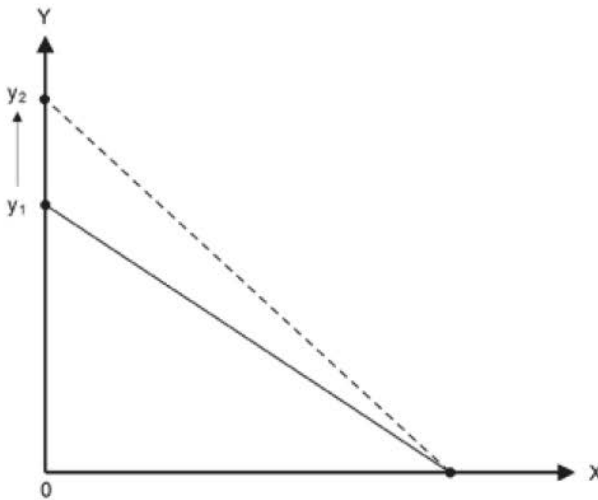
จากรูปที่ 1.8 เมื่อรายได้ลดลง ซึ่งกำหนดให้ราคาสินค้าและบริการของสินค้าชนิดเดียวกัน (X) และราคาสินค้าชนิดอื่น (Y) คงที่ พบว่าเส้นงบประมาณจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยการเลื่อนไปด้านซ้ายมือของเส้นเดิม และขนานกับเส้นเดิมทั้งเส้น

2. การเปลี่ยนแปลงของเส้นงบประมาณเนื่องจากราคาเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดให้รายได้คงที่ แสดงได้ดังรูปที่ 1.9 และ 1.10

รูปที่ 1.9 การเปลี่ยนแปลงของเส้นงบประมาณเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้า X

จากรูปที่ 1.9 เมื่อราคาสินค้า X เพิ่มขึ้น ซึ่งกำหนดให้รายได้และราคาสินค้าชนิดอื่น (Y) คงที่ พบว่าเส้นงบประมาณจะมีการเปลี่ยนแปลงไปทางด้านซ้ายมือของเส้นเดิม แต่ไม่ขนานกับเส้นเดิม แสดงให้เห็นว่าการบริโภคสินค้า X ลดลงจาก X_1 เป็น X_2

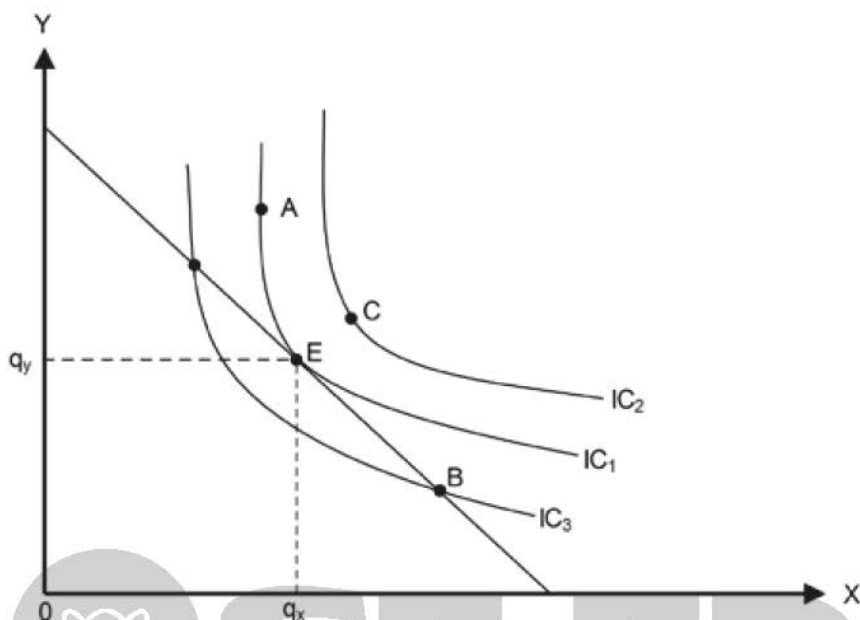
รูปที่ 1.10 การเปลี่ยนแปลงของเส้นงบประมาณเนื่องจากการลดลงของราคาสินค้า Y

จากรูปที่ 1.10 เมื่อราคาสินค้า Y ลดลง ซึ่งกำหนดให้รายได้และราคาสินค้าชนิดอื่น (X) คงที่ พบว่าเส้นงบประมาณจะมีการเปลี่ยนแปลงไปด้านขวามือของเส้นเดิมแต่ไม่ขนานกับเส้นเดิม แสดงให้เห็นว่าการบริโภคสินค้า Y เพิ่มขึ้น จาก Y_1 เป็น Y_2

อย่างไรก็ตาม สำหรับการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการทั้งสองชนิดพร้อมกันในสัดส่วนที่แตกต่างกันหรือในทิศทางที่แตกต่างกัน โดยกำหนดให้รายได้คงที่ พบว่าเส้นงบประมาณจะเคลื่อนไปจากเส้นเดิม แต่จะไม่ขนานกับเส้นเดิม ซึ่งค่าความชันจะมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม

1.4 ดุลยภาพของผู้บริโภค (Consumer's Equilibrium)

ดุลยภาพของผู้บริโภค หมายถึง จุดที่เส้นความพอใจเท่ากันสัมผัสกับเส้นงบประมาณ กล่าวคือ จุดที่ผู้บริโภคใช้เงินที่มีอยู่จำนวนหนึ่งในการซื้อสินค้าและบริการเพื่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด แสดงได้ดังรูปที่ 1.11

รูปที่ 1.11 คุลยภาพของผู้บริโภค

จากรูปที่ 1.11 พบว่าคุลยภาพของผู้บริโภคคือจุด E ซึ่งเป็นจุดที่เกิดการสัมผัสกันระหว่างเส้นความพอใจเท่ากันกับเส้นงบประมาณ เป็นจุดที่ความชันของเส้น IC เท่ากับความชันของเส้นงบประมาณ และเป็นจุดที่ $MRS_{x \text{ for } y} = - P_x / P_y$

ณ จุด C ผู้บริโภคได้รับความพอใจมากกว่าจุด E แต่จุด C จะต้องใช้เงินมากกว่าจุด E

ณ จุด A ผู้บริโภคจะได้รับความพอใจเท่ากับจุด E แต่ ณ จุด A จะต้องใช้เงินมากกว่าจุด E

ณ จุด B ผู้บริโภคจะได้รับความพอใจน้อยกว่าที่จุด E แต่ ณ จุด B ผู้บริโภคจะใช้เงินงบประมาณเท่ากับจุด E

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics Theory) เป็นวิชาที่จำเป็นอย่างยิ่งและสำคัญอย่างมาก ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับทุกระดับการศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นต่อการศึกษาระบบเศรษฐกิจ ของประเทศไทยและต่างประเทศทั่วโลก และเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจในทุกๆ องค์กรหรือในทุกๆ หน่วยธุรกิจ หากผู้ใดมีความรู้ทางด้านทฤษฎีดังกล่าว รวมกับมีความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้ จะมี ประโยชน์อย่างมากต่อตนเองและประเทศชาติ ผู้เขียนบทความนี้จึงตั้งใจจะเรียบเรียงเนื้อหาประกอบ การสอนในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา จึงเหมาะสำหรับทุกๆ กลุ่มคน กลุ่มธุรกิจ และเหมาะสำหรับทุกๆ กลุ่มบุคคล กลุ่มหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ จะได้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

ดร. เพชรธรรมา สุทธิธรรม

ประวัติการศึกษา

- B-Econ (Quantitative Analysis)
- MBE (Business, Econometrics)
- Ph.D. (Economics), Dissertation : Financial Econometrics : Strategic financial practices and forecasting models for financial markets and fiscal policies.
- Ph.D. (Econometrics), Dissertation : Econometric Model : Structural and forecasting softwood lumber models with a time series approach.

ประสบการณ์ด้านการสอน (อาจารย์ประจำ)

- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ
- มหาวิทยาลัยบูรพา International College
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์พานิช คณะบริหารธุรกิจและ เทคโนโลยีสารสนเทศ

โครงการวิจัย

1. Gravity Model and fishery products in Thailand.
2. Auto Regressive (AR) Integrate (I) Moving Average (MA): Gem of the Thai market and major competitors.
3. Analysis of voluntary insurance in Thailand with Statistic and Mathematical Method.
4. The complementary trade between Thailand and the ASEAN member countries.
5. Causality Test between Thai manufactured exports to economic growth.
6. Analysis of fiscal response to macroeconomic variable.
7. The Effects of Royalty on the Optimal Extraction Path : The Case of Tin Industry in Thailand.
8. Substituting Value-Added Tax for Business Tax in Thailand : A General Equilibrium Analysis.
9. Applications of Linear Programming for agricultural production planning and monitoring the implementation of the philosophy of sufficiency economy.
10. Solution for Linear Programming. (European Journal of Management)
11. Trend of Thailand Jewelry export to the U.S.A. market. (Journal of International Management Studies)
12. Trend of Thailand Jewelry export to the U.S.A. market: A forecasting model of the Thailand economy. (Review of Business Research™)
13. Teaching English To Go. Model of Lessons Learned from the Website.
14. I-O Table in Thailand. (สศอ.)
15. การวางแผนการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสมและยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์)
16. วิธีวิทยาการหาแก้ปัญหาการขนส่ง (Transportation Problem) อย่างง่าย (RMUTT Global Business and Economics Review)
17. การประยุกต์ใช้ Linear Programming สำหรับวางแผนการผลิตทางการเกษตรและติดตามผลการดำเนินงาน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Applications of Linear Programming for agricultural production planning and monitoring the implementation of the philosophy of sufficiency economy)

www.se-ed.com

ISBN 978-616-08-1161-8

9 786160 811618

180 บาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๖๐